

Jätevesineuvojen kokemuksia

Kysely toteutettiin Suomen ympäristökeskuksen toimesta jätevesineuvontaa tehneille ammattilaisille. Kyselyn tavoitteena oli kartoittaa neuvojen näkemyksiä asukkaiden asenteista, sekä jätevesijärjestelmien saneeraushalukkuudesta. Kyselyn vastaukset ovat jätevesineuvojen suoria lainauksia heidän näkemyksistään, yksi ranskalainen viiva on yhden henkilön kommentti.

1. Vastaaajien tiedot

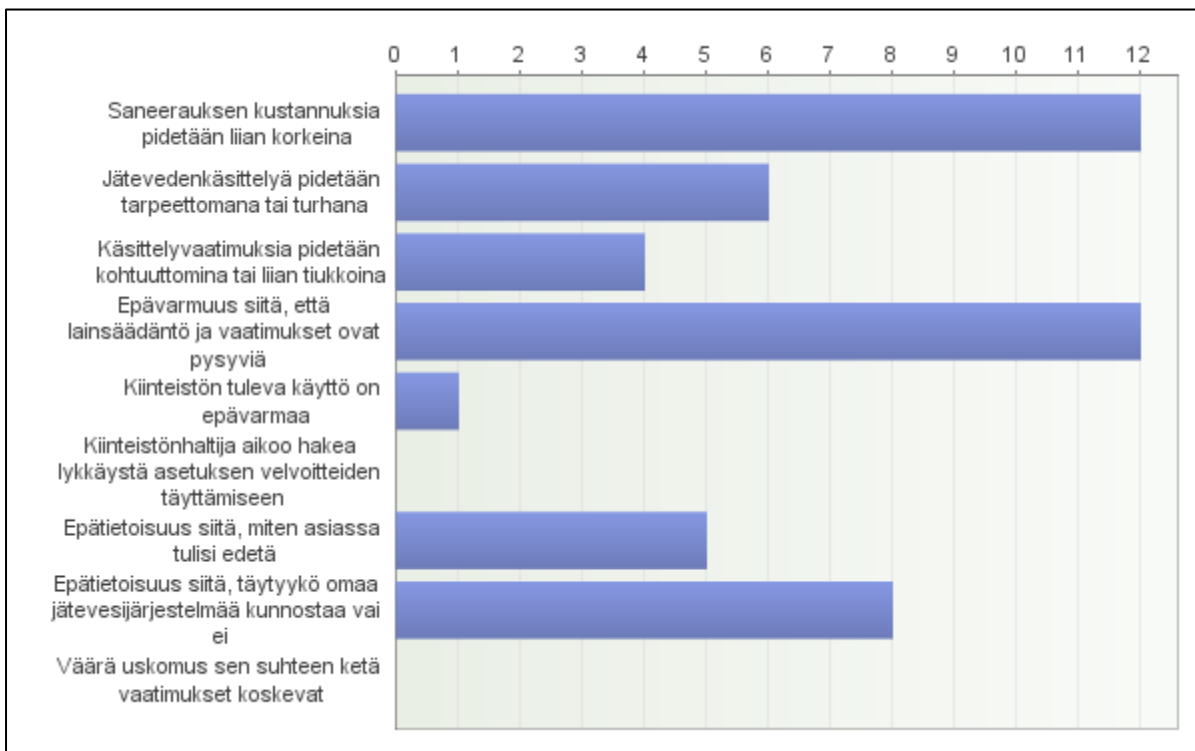
Kyselyyn vastasi aikavälillä 7.11.-18.11.2014 yhteensä 24 jätevesineuvojaa. Neuvoja oli 11 eri ELY-keskuksen alueelta. Vastaaajat ovat toimineet jätevesineuvojina keskimäärin 4,0 vuotta, vaihteluvälin ollessa 1-11 vuotta ja kokemuksen ollessa tyypillisimmillään 3-4 vuotta.

Vastaaajilta kysyttiin heidän neuvomien henkilöiden tai kiinteistöjen määrää. Tässä lasketaan sekä yleisneuvonnan kontaktit, että kiinteistökäynnit. Asukaskontakteja oli keskimäärin 1560 kpl/vastaaaja, vaihteluvälin ollessa 76-6000 ja kontaktien määrä oli tyypillisimmillään n. 1000-2000 kpl/neuvoja. Suorien asukaskontaktien määrä on merkittävä.

2. Asukkaiden mielipide ennen jätevesineuvontaa:

Mikä näkemyksesi mukaan on asukkaiden yleisimmin mainitsema syy sille, ettei kunnostustoimiin ole vielä ryhdytty. Voit valita 1-2 yleisintä syytä.

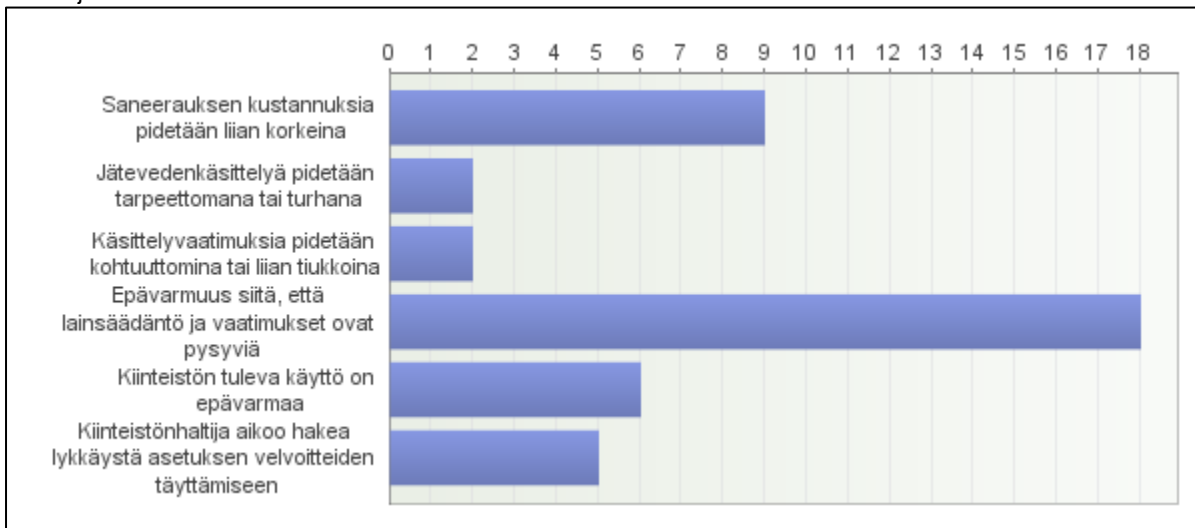
Vastaaajien määrä: 24

3. Neuvontatilanteen jälkeen:

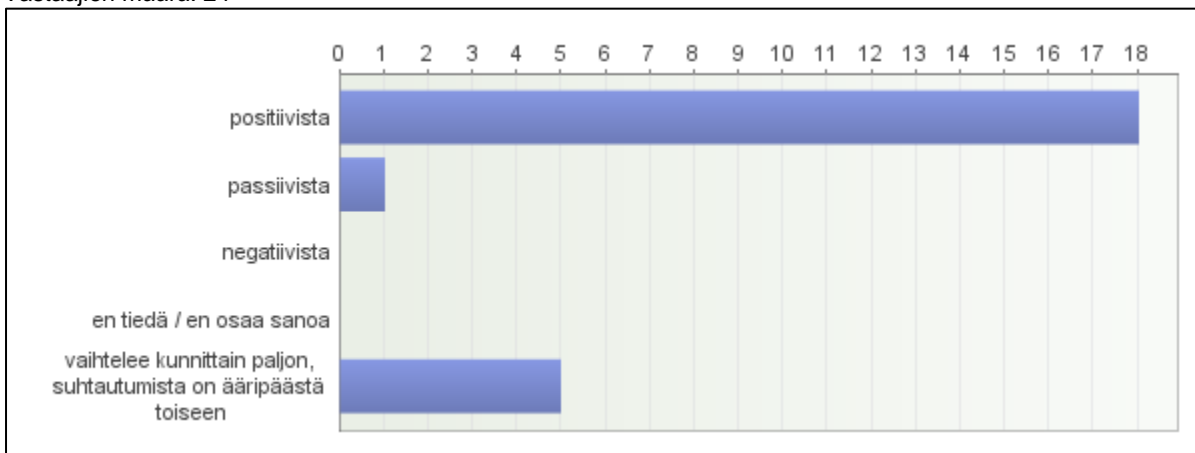
Mikä näkemyksesi mukaan on asukkaiden yleisimmin mainitsema syy sille, ettei kunnostustoimiin vielä aiota ryhtyä. Voit valita 1-2 yleisintä syytä.

Vastaajien määrä: 24

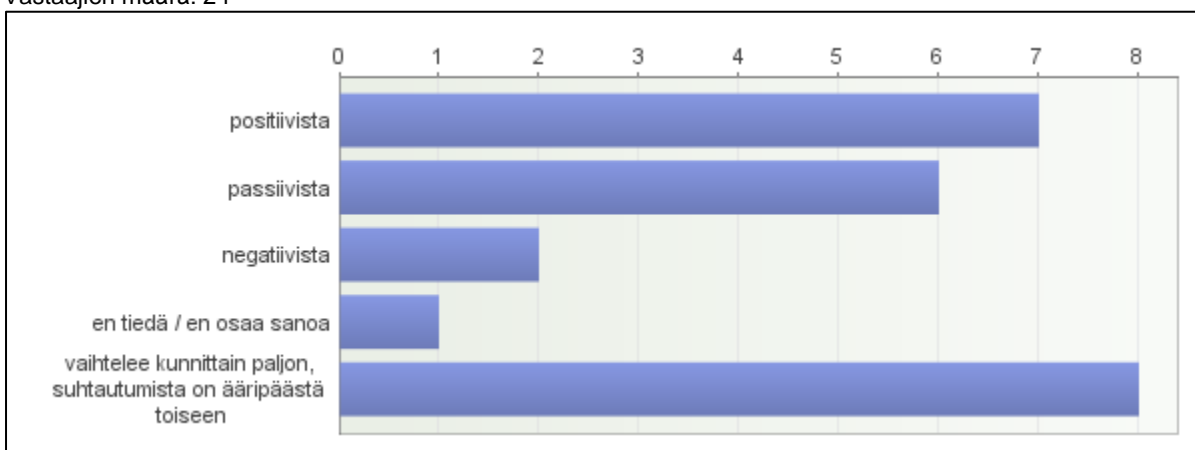
4. Neuvonta-alueeni kuntien ympäristönsuojelutoimen suhtautuminen jätevedenkäsittelyyn liittyviin asioihin on mielestäni pääosin:

Vastaajien määrä: 24

5. Neuvonta-alueeni kuntien rakennusvalvonnan suhtautuminen jätevedenkäsittelyyn liittyviin asioihin on mielestäni pääosin:

Vastaajien määrä: 24

6. Kokemuksia ja havaintoja kentältä, jätevesiasiaa suunnitteleville virkamiehille ja päättäjiille:

Vastaajien määrä: 18

- Jätevesineuvontaan on suhtauduttu meidän alueella positiivisesti. Neuvonnasta on saatu paljon kiitosta, koska ennen neuvontahanketta neuvontaa on ollut niukasti saatavilla, paikoin todella niukasti. Ennen neuvontaa kiinteistöillä vallitsee yleisesti epätietoisuus oman järjestelmän kunnosta, riittävydestä asetuksen ja kunnan vaatimuksiin, ikävapautuksesta/poikkeuksista sekä mahdollisen saneerauksen kustannuksista. Poliitikkojen puheet lainsäädännön ja vaatimusten pysyvyydestä ovat aiheuttaneet muutamissa tapauksissa sen, että kiinteistöltä on sanottu, että eivät tee mitään ennen kuin asiaan saadaan täysi varmuus. Osa kiittää puheet äänten "kalasteluna". Puheista johtuva asukkaiden epätietoisuus aiheuttaa varmasti negatiivista vaikutusta järjestelmien saneeraushalukkuudelle.
- Jätevesijärjestelmien uusiminen oli tällä alueella juuri vilkastunut ennen syksyn poliittista keskustelua aiheesta. Suurimmalla osalla kiinteistönomistajista oli joko selkeä aikomus kunnostaa tai uudistaa jätevesijärjestelmää tai hakea lykkäystä. Ikävapauteutut ovat hyvin tietoisia tilanteestaan ja suurin osa heistä ei aikonut suuria toimenpiteitä tehdä. Nyt tilanne vaikuttaa pysähtyneen, kun haja-asutusalueen kiinteistönomistajat odottavat poliitikoilta selkeää viestiä siitä, minkälaiset jäteveden käsittelyn vaatimukset jatkossa ovat.
- Neuvonnan kysyntä on ollut tavallista aktiivisempaa tänä keväänä/kesänä. Erityisesti on pyydetty kiinteistökäynneille. Tämän vuoden lokakuun jälkeen yhteydenotot ovat vähentyneet ja kiinteistönomistajat ovat "jämähäneet" paikoilleen ja odottavat mahdollisia muutoksia lainsäädännössä.
- Kesällä 2014 oli mielestäni vähemmän negatiivinen asenne jätevesiasetukseen kuin vuonna 2013. Asia alettiin pikkuhiljaa sisäistää ja virheellistä tietoa (ikävapautuksesta, vaatimuksista ja vaihtoehdoista) oli viime vuotta vähemmän. Asetuksen muutoksista tai kumoamisesta alkaneen keskustelun jälkeen kiinnostus jätevesijärjestelmän uusimiseen tuntui loppuvan lähes täysin.

Mielestäni uusimisen yhteydessä tarvittava ketju suunnitelma, toimenpidelupa ja toteutus on ymmärretty jo aika hyvin.

Vesihuollon toiminta-alueiden määrittelyssä ja vesi- ja viemärihankkeiden tiedotuksessa olisi kunnilla mielestäni parannettavaa.

- Oman kokemukseni mukaan ihmiset pitävät ongelmana jätevesiremontin hintaa. Usein ei ole tietoa siitä, että vanhan järjestelmän kunnossa olevia osia saa hyödyntää. Edelleen luullaan, että kaikkien pitää laittaa kaikki uusiksi. Toinen ongelma kunnostamisen motivointiin on se, ettei jätevesien puhdistamista pidetä tarpeellisena. Erityisesti tämä tulee eteen kahden kaivon ja kivipesän järjestelmissä kaukana vesistöistä.

Toinen asia, joka on toistunut neuvonnan aikana, on se että kunnostuksen tehneet ovat tehneet sen vain itsensä vuoksi. Hajuhaitan tms. poistamiseksi omasta ympäristöstään. Toinen ryhmä vapaaehtoisesti kunnostuksia tehneistä ovat ikäväestö, joka tekee remontin "pois alta", ennen kuin kiinteistö jää perillisille.

Kunnostuksen tehneet pitävät myös erittäin epärealistisena tilannetta, että vitkuttelijat saavat palkinnon. Jo edellinen siirtymäajan jatkaminen aiheutti paljon närää. Pianhan käy niin, että jo 2004 järjestelmänsä kunnostaneet joutuvat sen tekemään uudestaan ennen kuin viimeiset ovat edes ensimmäistä aloittaneet.

Suurta epävarmuutta aiheuttavat myös viemärintihankkeet. Niiden toteutumisen epävarmuus ja aikataulujen hitaus. Vesihuoltolain uudistus toi tähän toki vähän valoa, mutta ei asukkaalle kannalta riittävästi.

- Kesällä 2014 haja-asutuksen asukkaat olivat enenemissä määrin kiinnostuneita jätevesiasioista ja moni kertoi kiinteistökäynnin aikana ryhtyvän tarvittaviin toimenpiteisiin syksyn / talven 2014(suunnitelma, lupa) ja kevään 2015 (rakennustyöt) aikana.
- Vuonna 2014 monet asukkaat ovat kertoneet laittavansa järjestelmänsä kuntoon ensi kesänä. Osa asukkaista oli miettinyt jo ihan konkreettisia toimia, kuten sopivan suunnittelijan palkkaamista. Tämä on ollut harvinaista edellisinä vuosina. Lisäksi asukkailta on tullut yksityiskohtaisempia kysymyksiä kuin edellisinä vuosina, mikä myös kertoo siitä, että toimiin ollaan ryhtymässä. Aikaisempina vuosina ilmapiiri on ollut odottava ja järjestelmien uusiminen on tuntunut asukkaista usein kaukaiselta ajatukselta. Useimmiten lainsäädännön ympäristönsuojelullinen tarkoitus on ymmärretty hyvin, etenkin ranta- ja pohjavesialueilla, mutta lainsäädäntöä pidetään vaikeaselkoisena ja epämääräisenä. Aiempina vuosina asukkaat ovat olleet epävarmoja lain pysyvyydestä, joka on ollut yksi yleisimmistä syistä miksi jätevesiremonttia ei ole vielä aloitettu. Tänä vuonna tästä ei ole puhuttu enää niin paljon ja ihmiset ovat vihdoin alkaneet uskoa että lainsäädäntö on pysyvä. Kyselyssä oleviin yleisimpiin syihin miksi toimiin ei ole ryhdytty, voisi lisätä sen, että jätevesijärjestelmien uskotaan vielä kehittyvän eikä tällä hetkellä vielä oikein luoteta niiden toimivuuteen.

Neuvonta ja tiedottaminen vaikuttaisivat olevan erittäin tarpeellisia. Usein henkilöillä, jotka suhtautuvat hyvin kriittisesti asetusta kohtaan, on todella väärää käsityksiä sen vaatimuksista. Esim. luullaan että kantovedellisiinkin kiinteistöihin täytyy laittaa 10 000 € järjestelmät, kaikki täytyy laittaa uusiksi eli vanhoja osia ei saa hyödyntää missään tilanteissa ja että pienpuhdistamo on ainoa sallittu järjestelmä ja siten kaikkien, joilla ei sitä ole täytyy uudistaa järjestelmänsä. Näitä virheellisiä tietoja on näkynyt nyt paljon myös netin keskustelupalstoilla. Myös lykkäysmahdollisuuksista olisi hyvä tiedottaa siirtymäajan lähestyessä.

Olisi myös hyvä tuoda esiin, että hajajätevesiasetus koskee lähinnä hyvin vanhoja ja huonokuntoisia järjestelmiä, jotka muutenkin olisivat jo päivivityksen tarpeessa. Usein uudempien järjestelmien uusimistarve on johtunut kuntien omista määräyksistä eikä hajajätevesiasetuksesta tai sitten niiden osalta on selvitty pienillä korjauksilla, esim. pesuvesien käsittelyn tehostamisella.

- Poliittinen soutaminen ja huopaaminen ovat pahimpia esteitä kiinteistöjen jätevesijärjestelmien uudistamiselle.

Toiseksi, kunnan viranomaisten passiivisuus asiassa on haitannut toimeenpanon etenemistä. Kiinteistönomistajat ovat voineet toistamiseen kysellä kunnista, mitä heidän pitäisi tehdä, saamatta minkäänlaista vastausta. Kuntien viranomaiset ovat myös suoraan saattaneet suositella, ettei kannata tehdä mitään, vaikka kiinteistön jätevesijärjestelmä ei ole täyttänyt lainsäädännön vaatimuksia.

Joissakin kunnissa viranomaiset eivät välttämättä edes ole tietoisia lainsäädännön vaatimuksista. Tämä epätietoisuus heijastuu joissakin kunnissa mm. lupapäätöksiin.

Kaikki kiinteistönomistajat eivät ole tietoisia siitä, että jätevesijärjestelmän uudistaminen on luvanvaraista. (lisää tiedotusta myös kuntien suunnalta!)

Maaseudulla neuvontaa on selvästi vaikeampi tehdä kuin vesistöjen äärellä. Neuvontaa otetaan kyllä maatalousvaltaisilla alueilla mielellään vastaan ja halutaan tietää mitä pitäisi tehdä, mutta uudistamistoimet koetaan turhiksi maatalouden päästöjen takia. Maaseudulla saatetaan kokea investoinnit turhiksi, koska kiinteistönomistajat epäilevät talojen jäävän tulevaisuudessa tyhjiilleen.

Neuvonnan vaikuttavuutta on vaikea vielä arvioida, kun meillä ihmisillä on usein taipumusta jättää asioita viime tippaan ja takarajaan on vielä aikaa. On kyse kiinteistönomistajien tahtotilasta, viranomaisten kannoista ja poliitikkojen viimeaikaisista keskusteluista.

Jätevesisuunnittelijoilta on kuultu tänä vuonna, että töitä on niin paljon, että niistä on pitänyt jopa kieltäytyä.

- Jätevesineuvontaan on pääasiallisesti suhtauduttu myönteisesti, vaikka paikoin kiinteistönomistajat eivät näe aiheellisenä tehostaa jätevesijärjestelmän toimivuutta siirtymäaikana. Neuvontakäynneistä ei ole kerätty erikseen palautetta kiinteistöjen omistajilta, mutta useat heistä ovat kertoneet, että on todella hyvä asia, kun jätevesineuvojalla on mahdollisuus tulla kiinteistölle kertomaan vaihtoehtoista ja käytännön toimista, kuten lupien hankinnasta.

Positiivinen palaute

- + Muutamalla kiinteistöllä mainittu, että tämän kaltainen kiinteistökohtainen neuvonta on mainio tapa viedä tietoa ihmisille
- + Muutamat vapaa-ajan kiinteistöjen asukkaat/omistajat arvostivat sitä, että tullaan käymään tilauksesta, kun ovat kiinteistöllään.
- + Tunnuttiin arvostavan myös sitä, ettei tietoja luovuteta eteenpäin ja että annetaan neuvontaa puolueettomasti.
- + Jotkut järjestelmän uusintaa jo valmiiksi suunnitelleet ja toteuttaneet ovat tykänneet, kun voi käyttää vielä tällaisen neuvontamahdollisuuden hyödyksi ennen laajempaa suunnittelutyötä tai järjestelmän kehittämistä.

Negatiivinen palaute

- Monia ei edelleenkään kiinnosta jätevesiasiat lainkaan, jonka vuoksi tuli joitain perumisia.
- Monet pitävät jätevesiasetusta järjettömänä ja jotkut myös rahastuskeinona.
- Jotkut ovat jääneet empimään ja seuraamaan tilannetta jätevesiasioissa liikkuneiden juttujen ja mediassa esitettyjen asioiden vuoksi.
- Parissa tapauksessa neuvojan työtä ei arvostettu eikä luottamusta tuntunut syntyvän neuvontakäynnin aikana.
- Muutamilla käynneillä syytettiin maataloutta yhtenä pahana vesistöjen ja luonnon saastuttajana ja ettei vähäisten ihmisten jätökset vaikuta (lannanlevitys pelloille ja ojitukset pääasiassa).
- Jätevesilainsäädäntöä pitäisi järkeistää.
- Muutamassa tapauksessa mainittiin myös, että muut ihmisten aiheuttamat asiat saastuttavat enemmän kuin jätevedet.
- Oli myös epäilyä neuvontatyön perimmäisestä tarkoituksesta, jotkut pitivät kauppiaina tai viranomaisena tai näiden edustajana.
- Jotkut ovat epäuskoisia uusien laitteiden ja järjestelmien toimivuudesta käytännössä. Joistain käytössä olevista uusista järjestelmistä annettiin negatiivista palautetta. (epäiltiin puhdistustehoa, oli ollut ongelmia esim. sulana pysymisessä ym.)
- Heräsi ihmettelyä, että mitä vikaa betonirenkaisissa kaivoissa on, kun ei riitä käsittelyyn.

Jätevesiasetus ja sen tarpeellisuuden esille nostaminen

Jätevesiasetus nousi voimakkaasti julkisuuteen syksyllä, kun uusi ympäristöministeri otti asian esille. Yhdessä televisiohaastattelussa hän kertoi jätevesiasetuksen olevan täysin järjenvastainen. Ministerin voimakas kritiikki jätevesienkäsittelyn tehostamista kohtaan ei jäänyt huomaamatta haja-asutusalueiden asukkailta. Kesän 2014 aikana virinnyt jätevesijärjestelmien saneerauksien vilkastuminen päättyi kuin seinään. Neuvontakäynnit kiinteistölle loppuivat ja samoin päättyivät jätevesisuunnittelijoilta työkohteet. Myös yhteydenotot kuntien viranhaltijoihin on vähentynyt. Tuntuu sille, että kolmen kesän aikana tehdyttä neuvontatyötä on vedetty matto alta. Miten voi enää kannustaa asukkaita jätevesijärjestelmien uusimiseen ja puhdistuksen tehostamiseen, jos koko homma on näin tuulella käyvä. Mietin vain miten toiminta jätevesiasetuksen kohdalla vaikuttaa ja vaikeuttaa tulevaisuudessa vastaavanlaisten käytänteiden toimeenpanoon. Tuskin kukaan haluaa enää olla se ensimmäinen, joka toimenpiteisiin ryhtyy, jos sen jälkeen on yleisen naurunkohteena, kun vaatimukset eivät tulekaan käytäntöön.

- Asukkaat ovat asian jo hyväksyneet ja suurin osa kyllä saneeraukset hoitaa, kunhan viranomaisten suunnalta tulisi tomera viesti, että nyt toimeen!

- Joissakin neuvontakunnissa rakennusvalvonta on vesittänyt jätevesineuvonnan jo kauan ennen kuin uusi ympäristöministerimme alkoi puhua jätevesiasetuksen uudistamisesta/poistamisesta. Kunnan ympäristönsuojelulta toivon yksityiskohtaisempaa perehtymistä jätevesiasioihin. Kiinteistönomistajilta on tullut viestiä, että kunnan ympäristönsuojelusta saa vastauksen vain siihen, että tuleeko kiinteistöllä jätevesijärjestelmä uusia vai ei. Ja joskus ei saa tätäkään vastausta. Kiinteistönomistajat ovat kuitenkin jo siinä pisteessä, että heille tulisi kertoa erilaisista vaihtoehdoista ja neuvoa ottamaan yhteyttä jätevesisuunnittelijoihin. Valitettavasti kaikista kunnista ei anneta suunnittelijoiden yhteystietoja tai osata neuvoa ottamaan heihin yhteyttä.
- Kentällä paljon epätietoisuutta lainsäädännön pysyvyydestä. Mistä haetaan toimenpidelupaa jätevesijärjestelmän kunnostamiseen?
- Kunnan sisällä olevat pelisäännöt eivät aina ole yhteneväiset ympäristö- ja rakennusvalvontaviranomaisten välillä. Ristiriitaisia viestejä on välitetty asukkaille. Joidenkin rakennusviranomaisten suhtautuminen jätevesien käsittelyn parantamiseen on vähättelevää tai passiivista. Ympäristöviranomaisilla asenteet ovat olleet yleensä parempia.

Joissakin tapauksissa asukkaiden kysyessä jätevesien käsittelyvaatimuksista kunnan viranomaiselta, saatu vastaus on ollut ympäröivä, joten he eivät ole saaneet vastausta kysymykseensä ollenkaan. Kun sitten neuvoja on kutsuttu paikalle, ollaan ihmetelty, miksi viranomaisen on ollut vaikea vastata asukkaan kysymykseen.

Joitakin yksittäisiä kiinteistöjen omistajia on jäänyt ns. välitilaan tai eivät ole saaneet vastausta viranomaiselta mitä heidän pitäisi tehdä tai miten toimia. Tällaisia tilanteita on ollut mm.

1. kiinteistöt, jotka eivät pääse viemäröinnin piiriin tai se on liian hinnakas, mutta tontilla ei ole tilaa tai mahdollisuutta rakentaa kiinteistökohtaista järjestelmää. 2. Järjestelmän toteuttaminen ympäristönsuojelumääräysten mukaisella tavalla ei ole mahdollista. 3. tilanteet, jossa neuvojana ei ole ollut valtuuksia sanoa onko järjestelmä riittävä vai ei ja tarkastelu vaatii viranomaisen näkökantaa. Viranomaisen on saattanut kuitenkin pyytää kiinteistön omistajaa selvittämään asian neuvojan kanssa. Viranomaisen pitäisi näissä tilanteissa uskaltaa käyttää tapauskohtaista harkintaa järkevän ratkaisun löytämiseksi.

Lyhyesti koostettuna etenkin kuntien viranomaisten (ympäristö, rakennus ja lietteiden osalta myös jäte) tulee vetää yhtä köyttä, jotta asiakas saa tarvitsemansa ja oikean tiedon. Epäselvissä tilanteissa viranomaisella on velvollisuus ratkaista asia, jotta asiakas ei jää ns. tyhjän päälle. Toki viranomaiset voivat tällöin käyttää apuna neuvoja tai muita asiantuntijoita, mutta vastuu päätöksestä ja asian ratkaisusta on viranomaisella.

- Varsinkin ranta-alueilla kunnostustoimet koetaan monessa paikkaa järkeviksi. Pohjavesialueillakin teoriassa, mutta sitten, kun kyse on niistä omista jätevesistä, niin "eihän ne mitään kuormita" ja "ihan hyvä vesi meillä on." Tiedon tarvetta siis on.

Neuvonta on vuonna 2014 ollut vilkasta ja positiivista ja monet ovat sanoneet toteuttavansa toimenpiteet vuonna 2015. Muutos asenteisiin ja vilkkauteen on tapahtunut tänä vuonna. Kuitenkin asetuskeskustelun lähdettyä käyntiin, homma seisahtui ja nyt taas odotetaan. Kiinteistökäyntejä tilataan edelleen (tahti on kuitenkin hiipunut), mutta viesti kiinteistöltä on, että ilmainen neuvonta otetaan vastaan ja muuten odotetaan, miten tässä käy.

Monet tietävät, että jotain tarvitsee tehdä ja usealla kiinteistöllä asiaa on jo mietittykin. Neuvonta on tuonut näihin kiinteistöihin vahvistusta päätöksentekoon. Toisaalta monet kantovesimökit ovat olleet helpottuneita, ettei kunnostustoimia välttämättä tarvita. Neuvonta on otettu hyvin vastaan sekä asukkaiden, että kuntien osalta. Toisaalta kunnat olisivat voineet olla vieläkin aktiivisempia ja hyödyntää neuvontahankkeita enemmänkin. Tarjottu on ja yhteyttä kuntien suuntaan on pidetty sekä rakennusvalvontaan, että ympäristönsuojeluun.

- - Kiinteistönomistajat kaipaavat/ ottavat mielellään vastaan ns. kansanomaisesti esiin tuotuja tietoja. Yksittäiset kuormitusluvut tai puhdistusprosentteista puhuminen saa usein vain hämmennystä aikaan. Tiedonpuute on useimmissa tapauksissa osoittautunut syyksi sille, että jätevesiasiaan on suhtauduttu negatiivisesti. Tieto omaa kiinteistöä koskevista vaihtoehdoista on helpottanut asian suhteen koettua painostuksen tunnetta.

- Kiinteistönomistajat suhtautuvat lehtimediassa oleviin jätevesiasiaa koskeviin kirjoitteluihin hyvin "henkilökohtaisesti". Ns. paremman tiedon puutteessa, lehtikirjoituksia uskotaan, vaikkei niiden taustalla olevasta tietolähteestä ole varmuutta.

- Omaan kiinteistöön liittyvien kunnostustoimien alkuun saattaminen koetaan usein työlääksi. Suunnitelman teettäminen jätevesijärjestelmästä miellettiin hankalaksi ja pelättiin sen nostavan kunnostuskustannuksia. Esiin tulikin toiveita avustuksesta suunnitelman tekemiseen/tettämiseen, kenties "porkkana" lähteä edes miettimään järjestelmän kunnostamista.
- Haja-asutusalueella on paljon kiinteistönomistajia, joita ikäperusteinen vapautus ei koske. Lisäksi lukuisia kiinteistöjä, jotka ovat tyydyttävässä kunnossa. Keskusteluissa on käynyt ilmi, ettei erittäin todennäköisesti kukaan ole muuttamassa kiinteistölle heidän jälkeensä. Peruskorjauksia ei ole tulossa. Miksi sijoittaa uuteen jätevesijärjestelmään?
- Asukkaat toivovat inhimillisyyttä ja joustavuutta jätevesiasian suhteen samoin kuin päättäjiltä ymmärrystä siihen, että investointi on kallis, mikä luonnollisesti aiheuttaa vastarintaa ja tunnetta päättäjien mielivallasta, kun kyseessä on syrjäseudun mahdollisesti pienituloinen ihminen.

7. Toiveita tulevien toimien suhteen, jätevesiasiaa suunnitteleville virkamiehille ja päättäjille:

Vastaajien määrä: 18

- Ei mitään muutoksia eikä jatkoaikaa, jatkaminen pitää lopettaa ja viestiä selkeästi, että nyt toimiin. Jos muutoksia tehdään, niistä pitää asukkaita tiedottaa selkeästi. Vieläkin osalle on epäselvää, mitä edellisellä kerralla muutettiin.

Jätevedenpuhdistuksen tarvetta tulisi tuoda positiivisesti esiin. Poliitikkojen asian vähättely on pahinta hallaa asialle. Ja poliitikot voisi antaa neuvojillekin vähän respectiä, ei ole kauhean mukavaa lukea kirjoituksia, jossa kansanedustajat dissaa neuvonantajia, vaikka ovat itse olleet neuvontarahoja myöntämässä.
- Missään nimessä ei kannata kumota koko jo kertaalleen lievennettyä lainsäädäntöä ja muutoksista saatavaa hyötyä verrattuna uskottavuuden menetykseen on syytä miettiä erittäin tarkkaan. Pelkistä saostuskaivoista koostuva järjestelmä, jossa lähes puhdistamattomia jätevesiä johdetaan ympäristöön, ei ole tätä päivää. Ympäristötietoisuus on kehittynyt huomattavasti viimeisen 50 vuoden aikana. Jos asetus kumottaisiin, palattaisiin taas takaisin yli 50 vuotta vanhan lain vaatimuksiin.

Vihdoin tuntuu, että jätevesiasioista on saatu jokin selko ja jos nyt jotain muutoksia tehtäisiin, oltaisiin taas yhtä pihalla kuin joitakin vuosia sitten. Osassa kunnista on vaadittu jo 80-90-luvuilla vanhaa lainsäädäntöä tiukempia määräyksiä erityisesti ympäristön kannalta herkillä alueilla. Lainsäädännön muuttaminen olisi epäreilua niitä kohtaan, jotka ovat tunnollisina tehneet vaadittavat muutokset etukäteen. Lisäksi monien kuntien ympäristönsuojelumääräykset on valmisteltu nykyisen hajajätevesien lainsäädännön pohjalta, joten tämäkin työ menisi hukkaan. Jos jotain muutoksia kuitenkin harkitaan, voisi lisäajan antaminen järjestelmän uusimiseen olla yksi niistä. Toinen harkinnan kohteena oleva muutos voisi olla muutokset ns. vähimmäisvaatimusten alueilla, mutta tästä muutoksesta saatavaa hyötyä verrattuna sen aiheuttamaan epätietoisuuden yms. on mietittävä tarkkaan. Jos lainsäädäntöön tehdään (tai ollaan tekemättä) jotain muutoksia, asiasta on tärkeää tiedottaa nopeasti, selkeästi, kansantajuisesti ja mitä muutokset tarkoittavat konkreettisesti.
- Ettei lainsäädäntöä enää revittäisi auki!

- Toivoisin, että asetuskeskustelu käytäisiin nopealla aikataululla oli lopputulos mikä tahansa. Tätä on ajettu nyt 10 vuotta. Osa on jo asian eteen jotain tehnyt, mutta suurin osa ei. Asetusmuutos vuonna 2011 sekoitti kentän ja pysäytti kentän lähes täysin. Toivoisin, että tästä ei tulisi ns. uutta alkua.

Viime kerralla kun asetus avattiin ja hommat seisahtuivat, niin olisin toivonut, että asia olisi käsitelty perusteellisesti ja tehdyistä päätöksistä pidettäisiin kiinni. Tämä keskustelu syö pohjaa kaikelta päätöksenteolta.

Nopeutta ja pysyvyyttä siis toivelistalla.

- Toivon positiivista viestiä jäteveden käsittelyn tarpeellisuudesta, siten että viesti tulee päättäjiltä, valtakunnallisten tiedotusvälineiden kautta. Myös mahdollisuudesta hakea lykkäystä hankalassa elämäntilanteessa tulisi puhua enemmän.
- Toivoisin erityisesti sitä, että päättäjät lopettaisivat asiattoman argumentoinnin asian tiimoilta ja pysyisivät asiassa ja faktoissa (esim. järjestelmien normaalit/käyvät hinnat). Mielestäni tulisi myös ymmärtää se, että vaatimuksien tulisi olla niin tiukkoja, jotta ne voivat olla voimassa nyt investoitavien järjestelmien taloudellisen käyttöiän.

Jos jotain helpotuksia asetuksen täytäntöön panossa tarvitaan, ne voisi ehkä hoitaa täytäntöön panon porrastamisella. Kunnat voisivat antaa nykyisen lain puitteissa lykkäystä esim. silloin kun kyseessä on vaatimaton imeytys ja vedenkulutus normaalia/vähäistä. Siirtymäajan puitteissa taas olisi syytä vaatia ajantasaisuus sakokaivojen jälkeen, pahimmillaan suoraan vesistöön johtavan, putken järjestelmiin. Se kaivojen jälkeinen pelkkä putki ojaan tai vesistöön aiheuttaa selkeästi haju- ja likaantumishaittoja sekä pilaa naapuruston välit.

Jätevesiasetuksen edellinen täsmennys oli onnistunut ja asenteet kentällä olivat jopa täällä pohjoisessa jo kääntyneet positiiviseen suuntaan. Nyt on lainsäädännössä yhteen sovitettu jo Ympäristönsuojelulaki, jätevesiasetus ja vesihuoltolaki. Tämän lisäksi kunnat ovat saaneet uudet ympäristönsuojelumääräykset lainvoimaisiksi ja joillakin alueilla tätä on käytetty kaavamääräyksiä pohjana. Jos tämä pitää tehdä uudelleen sen takia, että jotkin järjestelmät ovat kalliita, eikö olisi järkevämpää käyttää se raha esim. ARA-avustuksien kautta niiden järjestelmien kunnostamiseen? Ymmärrän toki, että ne tulevat "eri pusseista", mutta asetuksen uudelleen avaamisesta tulee myös kohtuuttomasti kustannuksia. Tärkeintä on saada rauhoitettua tilanne uudelleen ja jossain vaiheessa se pitävä ja pysyvä päätös on tehtävä. Asian kanssa on soudettu ja huovattu jo kymmenen vuotta.

- Toiveita ja vaihtoehtoja:
 1. Hajajätevesiasetus pidetään entisellään ja siirtymäaika ei jatketa
 - kaikkia järjestelmiä ei ehditä korjata / uusia
 - veloitetaan teettämään suunnitelma ja hakemaan lupa (rakentaminen tulisi tehdä luvan voimassaoloaikana)
 - veloitetaan hakemaan poikkeusta jätevesien käsittelyvaatimuksista ennen kuin siirtymäaika päättyy
 2. Hajajätevesiasetus pidetään entisellään ja siirtymäaika jatketaan
 - suunnitelma ja järjestelmän saneeraus tehtävä siirtymäajan puitteissa
 - poikkeusta haettava siirtymäaikana
 - selkeät ohjeet sanktiomenettelyyn, uhkasakko/ teettämishukka (tehdään myös selväksi haja-asutusalueen asukkaille)
 3. Hajajätevesiasetus kumotaan ja kunnat veloitetaan laatimaan ympäristönsuojelumääräykset, jossa on esitetty jätevesien vähimmäispuhdistusvaatimukset ja pilaantumisherkät alueet
 - mikäli kiinteistö ei sijaitse herkällä alueella ja näin voidaan katsoa saneerauksen olleen ennenaikainen on hänelle maksettava kohtuullinen korvaus
 - korvauksen suuruuteen vaikuttavia tekijöitä voisi olla mm.: *aikaisemman jätevesijärjestelmän ikä (mitä uudempi jätevesijärjestelmä on saneerattu, sitä suurempi prosentuaalinen korvaus), * jätevesijärjestelmän saneerauskustannukset suhteutettuna kiinteistön arvoon ja oletettavissa olevaan käyttöikänsä, * kiinteistönomistajan varallisuus
 - useiden kiinteistöjen osalta jätevesijärjestelmän saneeraus olisi ollut aiheellinen, vaikka hajajätevesiasetusta ei olisikaan

- Toiveena olisi että jätevesiasia olisi käsiteltyä viimeistään talvella / keväällä 2015, jotta jätevesineuvontaa voitaisiin jatkaa kesällä. On vaikea neuvoa asukkaita jos laissa yms. tiedoissa on epäselvyyttä. On myös asukkaita kohtaan epäreilua epätietoisuus mitä asetus mahdollisesti vaatii (jos siis muutoksia on tulossa).
- Päättäjien olisi hyvä antaa lausunto hyvissä ajoin ennen seuraavaa rakentamiskautta lainsäädännön ja vaatimusten pysyvyydestä. Toivottavasti neuvonnalle löytyy jatkossakin määrärahoja, koska neuvonta on koettu erittäin tärkeäksi.
- Lupabyrokratia on niin vastenmielistä, että toiveena olisi maksuton toimenpidelupa, jos uusii vain järjestelmän. Muulloinkin (uudisrakentaminen ja peruskorjaus) se lupa tulee rakennusluvan kylkiäisenä.
- Valvonta puuttuu kokonaan. Kiinteistöikäynneillä ja yleisötilaisuuksissa on kysely mahdollisista sanktioista huomattavasti useammin, kuin aiemmin. Kun kiinteistönomistajat tietävät, että valvonta puuttuu, asiaa ei koeta tarpeeksi tärkeäksi, jotta toimenpiteisiin ryhdyttäisiin. Kunnille tulisi suunnata lisärahoitusta nimenomaan valvonnan toteuttamiseen.
- Selkeää tiedotusta mistä toimenpidelupaa haetaan, mistä haetaan vapautusta kunnostamisvelvollisuudesta.
- Jokaisessa kunnassa pitäisi tehdä kunnan sisäiset pelisäännöt ja ympäristö- ja rakennusvalvontaviranomaisten tulisi antaa samat ohjeet ja viestinnän tulisi olla yhteneväinen kiinteistöjen omistajien suuntaan.

Viranomaisilta toivoisi riittävästi jämäkkyyttä, että kiinteistöjen omistajat ottaisivat järjestelmän uusimisen vakavasti. Viranomaisen kertovat omalla asenteellaan, pitävätkö asiaa tärkeänä. Usein kysytään sanktioista, näitäkin voisi joskus tuoda esille. Asukkaat epäilevät onko siirtymäajan jälkeistä valvontaa. Ainakin sellaista viestiä voisi levittää, että valvontaa tehdään ainakin pistokoemaisesti.

Suunnitelmien ja rakentamisen vaatimustaso kannattaisi pitää riittävän korkealla. Se on kaikkien toimijoiden etu. Vain siten toiminta pysyy laadukkaana ja saadaan kunnollisia ja rakennuspaikalleen sopivia järjestelmiä.

Päättäjille etenkin eduskunnan suuntaan sellainen viesti, että pahin mitä he voivat nyt tehdä on asetuksen kumoaminen. Silloin kuntien viranomaiset joutuisivat päättämään kiinteistökohtaisesti mikä on järjestelmä, jolla täytetään ympäristönsuojelulain vaatimukset. Siirtymäajan pidentäminen vie pohjan koko jätevesien käsittelyn parantamiselta ja hidastaa jo käyntiin lähteneen kunnostustoiminnan. Lakiin ja asetukseen kirjatut poikkeusmahdollisuudet ovat täysin riittävät, kunhan niitä osataan kunnissa käyttää tarkoituksenmukaisella tavalla.

- Toivottavaa olisi, että asetuksen linja pitäisi ja että kuntakohtaiset määräykset olisivat yhtenäisempiä. Suunnittelun laatuun tulisi myös kiinnittää suurempaa huomiota.
- - yhtenevä ohjeistus kunnille hyväksyttävistä jätevesijärjestelmistä ja niiden kunnostus-/parannusvaatimuksista
- Selkeä tiedottaminen
- Mikäli jätevesiasetukseen ei ole tulossa muutoksia, tulisi viranomaisten suhtautua määräaikaipoikkeushakemuksiin mahdollisimman ymmärtävästi. Paras tapa toteuttaa asetusta olisi velvoittaa jätevesienkäsittely uudistettavaksi muiden saneerausten tai rakennushankkeiden yhteydessä. Se kuvastaisi myös kiinteistön käytön jatkumista ja jätevesisaneeraus olisi perusteltua.

- Koska lainsäädäntö on perusta jätevesineuvonalle, toivoisin siihen ja keskusteluun asiasta yhtenäistä linjaa. Kuntien viranomaisten, kuten ympäristötoimi ja rakennusvalvonta pitäisi noudattaa yhtenäisiä ohjeita jätevesien käsittelystä. Myös eri henkilöille tulisi olla yhteneväiset vaatimukset, jos myönnetään erivapauksia, lykkäyksiä tai vaaditaan tiukempaa käsittelyä tulisi se perustella asetusta ja kunnallisia määräyksiä noudattaen. Myös lähikuntien välistä yhteistyötä voisi harrastaa, eli yhtenäisiä vaatimuksia ja perusteluja päätöksille. Mahdollisten kuntaliitosten jälkeen voivat kuntalaiset olla eriarvoisessa asemassa tai pahimmillaan joutua uudistamaan alle 10 vuotta vanhoja jätevesijärjestelmiä.

Tuleviin lykkäyshakemuksiin toivoisin ymmärrystä ja tapauskohtaista harkintaa viranomaisilta.

- Inhimillistä otetta lykkäyshakemusten käsittelyyn. Harkintaa yksittäistapausten tarkasteluun. Asukkaiden kokemusten ja asuinolosuhteiden huomioonottamista päätöksiä tehtäessä. Asumuksen käyttö, ikä ja elinkaari kannattaa ottaa huomioon, kun kyseessä ovat kalliit jätevesi-investoinnit (myös asukkaan ikä ja sosiaalinen tilanne, vaikka ikävapautus ei automaattisesti koskisikaan asukasta.)